

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VII. De aliis etiam oblectationibus externorum sensuum, quas solet
etiam Devs incipientibus elargiri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

res naturae assumpta, corporis salutem destruant; solet enim in his aspirationum exercitum adeo violentum & impulsivum effici, quod homo in iua ad DEUM conversione statim sentit circa cor magnum validumque motum, quia cor saltat in pectore, velut pisces in aqua; ac properet aperit se & claudit mirum in modum, ita ut etiam plerumque audi possit.

Ex hac igitur magna cordis agitatione, sive solet in caput ascendere magnus ventus, ac si gladio caput ipsum perceret ex utrū impulsus enim cordis sursum ascendet, & si habuerit caput debile, durabit diu ille ventus; si vero fortis capite fuerit, transibit mox, exercitio dimisso. Quare omnino necesse est, ut vigorosa ista exercitia moderentur, alias capit omnia debilitabatur.

Similiter ex exercitio isto vigoroso ac impetuoso evenire soleat, quod sanguis circa cor, propter ingentem calorem & pressam bullitum incipiat, praesertim in illis, qui natura sua sunt vehementiores ac studiosiores in suis affectionibus; qui licet sensant praeformatum calorem circa cor aut sanguinis ebullitionem adhuc perdurare, solent in iuis exercitio sine ulla discrezione pergere, quoque tandem perveniant in magnam tubulationem & angustiam: quia sanguis ex continua ebullitione circa cor valde incrassatur, & hominis cor, quod natura sua in omni jucunditate & sensibili amore aperitur, tunc naturaliter clauditur, & quod renuat sanguinem illum jacentem circa ipsum recipere.

Unde etiam provenit, quod spiritualis jucunditas in misterio vertatur; quia clauso corde, naturale est homini contritari. Haec autem cordis clausura tam si:ma effici contingit, ut nullo modo ite: um velit aperiri; quare tunc impetuosi ac indiscerti omni devotione sensibili privantur: ac præterea, cupientes amissam devotionem restaurare, tam violentis aspirationibus sentuntur, ut earum vi & imperio, cor & natura lacerantur: sicut in civili hara fides in tantum extenduntur, ut rumpantur; & tunc conqueruntur a deo deo derelictos, inciduntque in pusillanimitatem, & penè in desperationem; cum tamen verè hoc ipsis per indiscretam exercitum, quibus naturam inhabilem reddiderunt ad servendum spiritui, contingat. Quia ò vero amplius pro devotione recuperanda violenter laborant, tanto magis ab ea elongantur, ac per impatientiam eorumque inquietudinem quotidie magis indispositi efficiuntur, obtenebrantur, & obdurantur, pervenientque ad ineftabilem angustiam & tribulationem.

Nocent deinde salutem non parum, ratione nimia asperitas corporalis, quia cum in affluentia sensibilis gratia, natura infirmitatem non leniat, suplicant sibi licere quidquid naturæ valent imponere, nec volunt consilii seniorum acquiescere: postea vero, naturam jam conculcatam & debilitatam, ita ut de ce: ero non valeat spiritui deservire propter suam infirmitatem, tunc amissa jam devotione sensibili, incipiunt percipere, quam infirma ipsa natura effecta sit. Quare & sensibili amore, & corporis salute orbati, in graves angustias & tribulationes devolvuntur.

His qui debilitati sunt devotionis causa, consilium praebet salutare S. Bonaventura Procesi 7. Relig. cap. 21. dicens: Querunt autem devoti aliquando ex devotione vehementia debilitati, Vtrum sit melius, debilitatem corporis subire, & spiritum per devotionis studium cum deo roborari, & gratiam oblatam non

abdicere, aut pro nimia debilitate à devotione se subtrahere, & spiritum extinguiere, & exterioribus occupationibus sedare pro corporis relaxazione?

Ad hoc (salvo meliori iudicio) videtur consilium nimis debitibus, quod interdum possunt se utiliter subtrahere à studio devotionis, & conatu proprio non adhuc instare, nec quasi extorquento exprimantur affectiones, quia tales violenti conatu debilitant etiam validiores. Si autem sine labore conatus offert se gratia, & ingerit se illis non quastra, nec abiciant eam ex toto, nec omnino toros se immergant ei, maximè si rebementer ex hoc debilitari (est) suam, sed temperate & in quadam spiritu libertate superficialiter inbercent, iuxta illud Proverb. Mel inveneristi, comedere quod sufficit tribus, quod sat est iusta virium tuarum mensura. Ut ilius enim est, ad horum habere temperantur gratiam devotionis, quam omnino exhaustus viribus, & destruta virute naturali, taliter eam perdere. & irre recuperabiliter ea careat, quia sit destructi postea nimis invenient suorum compatri, & ut recuperent vires amissas per indiscretam, non solum delicatas, sed etiam disolutas quam expedit se habere exhaustus namque viribus, caput maxime & cordis iuxta, non audierent etiam ad studium devotionis per mortem aliquam aspirare, quia retrahit eos continuè molestia debilitas. Et quod magna volunt contra illam conari, eo nimis possum. Et id consultis videtur, consolationes divinas moderatas quazare, cum debilitas corporis obstat, ut dinanzi eius frui possint, & auctas valeant tolerare, quam ad breve tempus in eius non indiscretè delectari, ut eas postea & fugere oporteat, & sine spe recuperandi amittere propter virium defunctionem; ya enim contrito spiri effunditur. Unde dicitur in Psal. 72. Deficit carnes, & cor meum, quia cum corporis virtus omnino deficit, cordis etiam vigor à devotione languescit.

Fit etiam plerumque studiosis devotionis, ut dum magis conantur habere devotionis gratiam, nimis habeant, & cum vehementius inflant, ardentes diuiores corde sint. Sicut in summis festinatio, & devotis temporibus Passioni Christi, & Nativitatis & similibus, & maximè cum ad sanctam Communionem student solliciti se preparare: & multi ex hoc se pessime contristantur, & ex ista parte turbati, ex cordis pusillanimitate interpretantur quod forte sunt indigni visitatione divina, & quod non placeat deo ut sic indigni & inde voti ad sacram Communionem accendant; & sic sive se subtrahunt a cibo vite, & medicina salutis. Sed cum homini incertum sit, an sit dignus amore vel odio, secundum rationem dispositionis & merit a singulorum soli deo sint notae; non possumus secundum veritatem uniuersique consulere quid servare in hoc debeat, & facere.

De aliis etiam oblectionibus externorum sensuum, quas solet etiam deus incipientibus elargiri.

C A P V T VII.

Sunt etiam jucunditates aliae, sive oblectiones sensibilis, quas deus adhuc tyronibus & nondum exercitatis communicate solet; & quia in illo statu animalis homo videtur incepitus ad spiritualia charismata percipienda, id est deus ea

ex tantum, quæ sensu percipiuntur, clauditur. Sunt enim (testis D. Bonaventura Tom. 2. Process. 7. Relig. cap. 20.) quædam sensibiles oblationes, quas in initio etiam conversionis sensibus exercitis solent multi experiri; quales sunt, in olfactu mira fragranzia, in gusto dulcedo melle savorum, & huiusmodi alia. De his Cassianus Collat. 4. cap. 5. ita scribit: *Quæ gratia nonnumquam è contrario negligentes ac resolutos inspiratione hac quam dicitur sancta, & exuberantia spirituum cogitationum risata non deficiunt, sed inspirat indigos, exsuscitantes dormientes, & illuminant ignorantes cœcitate possessos, clementerq; nos arguit atque expugnat, infundens se cordibus nostris, ut vel sic de inertie somno, compunctione ipsius instigati, surgere provocemur. Denique frequenter etiam odoribus ultra omnem suavitatem compositionis humanae, in hi ipsi subito visitationibus adimpletur ita ut mens hac oblatione resoluta, in quedam spiritus rapiatur excessum, sequentem commorari obliviscatur in carne.*

Plenus tamen de his Seraphicos Doctor, ubi supra, ita scribit: *Sunt etiam quadam sensibiles dulcedines, & saevitatu experientia, quæ devotus quandoque infunduntur, ut mirabilis fragranzia odoris, ineffabilis suavis saporis, & hymnidic melodica vocum & sonorum, & tactu perceptibiles experientia indicibilium suavitatum, quæ cùm versu sunt & à DEO possumus existimare, quod aut dentur quibusdam novis & radibus, qui spiritualia nondum intelléunt, ut saltem per sensitivitatem consolentur in Domino, qui veritatem pure spiritualium non cognoscunt, in quibus major vis est, & certior veritas, & fructuofor projectus, & purior perfectio. Aut quid idem dentur etiam perfectionibus in spiritibus sensibilius consolationes; propter redundantiam interiorum dulcedinis; ut sicut anima comunicat corpori suo, quasi comiti & socio via, passiones suas, ita & communicat ei consolations. Tristante enim anima interior, etiam corpus tabescit exterius. Sicut ergo corpus collaborat spiritui & compatitur in merito, ita dignè comparticipatur & conrenuntur ei in premio, non solum futura gloria, sed etiam praesens gratia; sicut dominus in convivis epularum transmittunt servis suis reliquias ferculorum. Vnde dicitur: *Sicut socii passionis estis, ita & consolationes eritis.* Et hoc est ex supererfluenti mensura, quæ datur electu, cuius redundantia ne effusa desperat, excipitur à corpore, quod particeps fuerat in labore. Sed sicut de visionibus & revelationibus, ita & de huiusmodi sensibilius experientiæ scindendum, quod aliqui educuntur in eis, putantes esse à DEO, quod forte est phantastica deceptio. Et aliqui putant esse aliquid magni, quod in se nullum est meriti. Et aliqui extolluntur de talibus apud se, & faciant se quasi de singulari gratia sancti at. Habent etiam hoc proprium divina dulcedinis experientia, maxime cùm frequentiori usu & valentiori motu insunt, ut spiritum reficiendo corpori debilitent, & ita quodammodo delectando affligant, sicut ruficum cibis grossoribus affuetum, delicia fercula sapientia sumpta, alterando tabescunt & dissolvunt. Ignobile namque corpus & corruptibile, sicut pecus, bruti alibus est affuetum, id est, terrestribus & vilibus, justa illud Gen. 3. Comedes herbam terra, & hoc post peccatum.*

Quantum vero periculi sit, huiusmodi externorum sensuum perceptionibus aut experientiis inherere, explicat Harpadius lib. 2. c. 10. prope finem, his verbis: *Affectione oculis exterioribus videre Angelos, eternam vitam, insantulum in Sacramento, & similia, vel cantantes Angelos audire, aut eternam in-*

sacramento dulcedinem sentire, & similia in omnibus sensibus. Et idem optant intrinsecus in omni notitia, quæ recipi potest in visionibus, in megalibus, in formis, in similitudinibus, in spirituali intelligentia, & in supereminenti agnitione Dei. Ipsi autem in huius affectiones & oblationes constringentes, multum gratus laborant, atque in periculoso sunt statu deceptionis: nam frequenter inimici, quando hoc narrant permittente DEO, ipsos decipit multiplici apparitione tam exterius in sensibus quam etiam interius, aut etiam in somno. Ipsi vero cum desiderio & delectatione hec suscipiunt, cum proprietate possident, glorianturque in huiusmodi, & se exaltant, magna de scipis sentiunt sibi sapientes sunt, in suo sensu obstanti efficuntur, & demonii filii. Idecirco qui securi & fructuose se exercitare vult, omnia sua exercitia ordinari debet ad valde in se exitandum amorem DEI, & non ad obtinendam altam notitiam eorum, que sibi necessaria non sunt. Et si aliquam cognitionem à DEO accepere, tamen non debet in ea requiescere, vel nimium credulus esse, nisi prius studuerit sapienter & humiliter super hoc consulere illos, qui discretionem omnium spirituum habent. In illo verò damnum atque reuictus debet, quod propter amorem DEI se semper paratum inveniat ad standum in omni relatione.

Demum illud prætereundum non censeo, sapere ex abundantia istius spiritualis letitiae, carnalem aliquando delectationem emanare, quod & experientur multi, & docet D. Bonaventura Process. 7. c. 18. in fine, dom inquit: *De his vero, qui cum aliquando dulcedinem spiritualis sentiunt, continuo etiam carnis delectationis pruritus sedantur, nec scio quid judicem, nisi quod potius eligo illis carere floribus, quos de luti sorbitibus legere deberem. Et sicut illos damnare non audeo, qui inviti quandoque in huiusmodi spiritualibus affectionibus carnalis fluxus liquefaciunt, ita etiam excusare nescio, quid aliis fluxu ex consensu condelectantur, qualicumque eorum intentio videatur. H.e.c D. Bernardus.*

Hujusmodi carnalis delectationis eam existimo potissimum causam, quod bi qui eam patiuntur, non sint bene purgati: quia testis Philosopho, omnino quod recipitur, ad modum recipientis recipitur. Cum igitur delectatio illa, quantumvis divina & spiritualis sit, redundet etiam in corpus animale nondum mortificationibus assiduis purgatum, imò forsitan delectationibus carnalibus affectuatum, ac natura sua ad eas valde propensum; non mirum, si spiritualis delectatio carnalis voluntatis induat conditionem; quod minimè contingit in virtutis perfectis, qui defacatis membris gaudent. Illi vero qui delectationem illam carnalem simul cum spirituali experiuntur, si quantum in se est, delectationi carnali non consentiant, omnino erunt à culpa excusat, ut ex D. Bonaventura verbis non obscurè colligitur.

Richardus in Cantic. cap. 37. non obscurè docet, inesse etiam periculum peccati in hujusmodi delectatione carnali ex spirituali derivata. Quare remedium adhibet his, qui illam patiuntur, ut ab illa dulcedine se retrahant, & ad aliquod bonum convertant, dicens: *Norūm dulcis affectus si re gaudium non est perfectum vel parum aqua de minus mandato corde procedit: cooperatus enim in eius vel naturalis levitas, vel prosperitas aliqua, vel tentatio peccati occulta. Tales per dulcem affectum interdum ad gaudium affuetum carnalitatis devolvuntur: ignis enim carnalis concupiscentia per tenta-*

tionem adhuc vehemens est in eis, unde hilaritate accepta, quasi adhibitus lignis facile accenditur. Horum affectus cum in DEUM diriguntur, contritus interdum ut ex occasione locorum; flatus levior factus in carnalem nueritur, ut cum spiritu coepit, carne consumment. Vnde aliqui in tali flatu carnis motum, vel etiam maiorem si agitatem patiuntur. Ipsi dulcius affectus vertitur in peccatum. Vnde cum carnis motum sentiunt, flatum se retrahere ab hac dulcedine, & ad aliquid bonum convertere deberent. Talibus magis expedunt amara, quam dulcia; dura, quam molia; amaritudo scilicet & dolor penitentia, & labor pugna contra oblectamenta carnis vel propria voluntatis. Noxia enim delectatio suo contrario melius curatur; & suavia, sicut sensualitatem delectant, ita & vices eius faciunt. Per dura itaque & labores salsa delectatio extinguitur, & requies mentis acquiritur, ut juxta fluentia hec sedetur, & superna diquatenus contemplentur. Hæc ille.

CAPUT VIII.

Viam purgativam supernaturem aliquando & desolationibus & afflictionibus inchoari.

QUAMVIS familiare sit DEO, peccatorem potius dolcedine & suavitate (secundum illud Psal. 20). Prevenisti eum in benedictionibus dulcedinis quām afflictione, cordisve amaritudine ad se à viis ablactatum vocare, ac veluti trahere; aliquid tamen toler afflictionibus & desolationibus, idque non raro, eum ad se veluti compellere. Sepiam (inquit Olex 2.) vias tuas spinis. Quæ verba exponens D. Gregorius lib. 34. Moral. cap. 1. sic ait: Ecce ego sepiam viam tuam spinis, & sepiam eam maceria, & semitas suas non inveniet, & sequetur amatores suos, & non apprehender eos, & querens eos, & non inventens, dicet: Vadam, & revertar ad virum meum priorem, qui a mihi bene erat tunc magis quam nunc. Spinis enim electorum via sepuntur, dum dolorem punctionis inveniunt in hoc quod tempor alter concupiscunt. Quasi interposita maceria virorum obviat, quorū nimis desideria perfectionis difficultas impugnat. Horum profectio anima amatores suos querunt & non inveniunt, dum secundo malignos spinos, nequam eas quas appetunt hujus scalæ voluptates apprehendunt. Bene autem subditur, quid ex ipsa difficultate mox dicit: Vadam, & revertar ad virum meum priorem, qui a mihi melius erat tunc, quam nunc: prior quippe vir Dominus est, qui castam sibi animam sancti Spiritus interposito amore conjunxit: quem tunc mens uniuscunque desiderat, cùm multiplices amaritudines velut quasdam spinas invenit in his delectationibus, quas tempor alter concupiscit: nam dum adversitatibus mundi quem diligit anima modi deri caperit, tunc plenus intelligit quantum illi cum priore viro melius fuit. Eos ergo, quos voluntas prava pervertit, plerisque adversari corrigit. Vnde & nimis timendum est ne sequantur prospera, cum desiderant inusta: quia difficiliter malum corrigitur, quod profectionis etiam prosperitate fulcitur. Hæc ille. Adhibet enim DEUS interdum flagella, ut sapientes testantur, ut quos non traxerunt beneficia, calamitatis & labores veluti canes venatici ad eum ire compellant.

Duplex. ad amo-

Hanc duplice vocacionem optimè declarat Docto insignis mystica Theologia Thaumaturus in Festo Matyrum, dicens: Ad hunc vero DEI

amorem dupli via pervenitur. Prior est, delectatio affluentis gratia DEI. Hic jacundam est homini in bonum defudare exercitum. Facit autem hoc ideo DEI, via ut voluptates carnis in eo tanto citius restringantur. Itaque vendit hic seipsum homo ex amore, dum frenno ac virili animo cuncta tempora sua oblectamenta fastidit, adeo ea pre amoris magnitudine parvipendens despiciensque, ut in suis admiratione rapaces quos ipsum videre contingit. Quomodo & de Sanctis quibusdam legitur, quid tam celeriter ad omnibus huius mundi gaudis, solatis, delectationibus se abfrixerint, tantumque cum strenuitate averterent, ut videre marum fuerit. Facit hoc nimis Spiritus sanctus potentissimo amore suo, qui inflam mortis formam. Altera via, resignationis & crucis, seu afflictionis est. Hic ut presati sumus, omni homo spirituali solidatus privatur.

Vnde optimè Richardus ab Incipientibus DEUM (Cap. 1. in Cant.) ab oribus inquietuendam docet. In lectulo, inquit, id est, in quiete mentis querendus est DEVS, & per noctem, id est, per adversationem & laborum, & in pugna virtutum & vitiorum, laborare siquidem animam oportet in multis adversis, multisque obstaculis retardari, & graviori delectationi fatigari, antequam mores perfide corrigit, & cordis munditatem obtinet, & DEUM videre mereatur. Vnde merito per noctem DEVM querere dicitur, per adversa videlicet & labores, & non in lectulo, sed in lectulo: quia quies a cibis habita exiguae est & angusta, impugnantibus nimis animam virtutis & pristina confuetudine, & praeteritem peccatorum memoria & delectatione. Ob quoniam causam dictam etiam suum lectulum, & non nostrum, quia non communem hanc habere potest cum fratribus, nec perfecte illud frui in tam exigua quiete quia in pace factu officia ejus, & non in vitoribus pugna & perturbans. Hoc modo ab incipientibus & nondum perfecti querunt DEVS in lectulo per noctem. Hæc enī Richardus.

Plud amem oportet animadverte, DEUM hominem laboribus & afflictionibus trahentem, in initio conversionis singulari protectione eum ab hostibus tueri: scilicet enim omnino impossibile, hominem rerum spirituum ignoratum, à viis & passionibus non pugnare, nisi speciali DEI gratia protectus, per difficultiam afflictionum, tentationum, desolationumque viam securum incedere.

CAPUT IX.

De luce & supernaturali contemplatione via purgativa & magis propriis.

CONSTANS est gravissimorum Patrum sententia, DEUM incipientibus & imperfectis aliquando supernaturalia dona liberaliter communicare: nam & oblationibus sensibilibus, aliisque sensuum experientiis quamplurimis, ut supra constituiimus, imo & visionibus & revelationibus non raro, ut inferius eriam dicimus, ad DEI opt. max. amicitiam invitantur. Sed specie tim DEUM etiam imperfectis contemplationis gradiam concedere, docuerunt sancti Patres. Gregorius in Homil. 17. super Ezechiel. de hac loqui: Non andam vero, quod intra portam undique per circuitum fenestra oblique esse menoveruntur, non enim contemplationis gratia summis datur, & minimis non datur; sed sive hanc summi, sive minus, sive remota, aliquando eam coniungat percipiunt.